

Pirjo Pursiainen

Elämän virtaa

Elämänvirtaa

Muistoja ja tarinoita menneiltä
ajoilta

Pirjo Pursiainen

Copyright©2020Pirjo Pursiainen

Kustantaja BoD-Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja BoD-Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN:978-952-80-2471-2

Lukijalle

Isäni kannusti minua usein kirjoittamaan kirjan. ”On sinulla ainakin materiaalia”, hän tuumi. Tähän kirjaan olen tallentanut äitini ja isäni kertomia asioita ja tarinoita. Mukana on myös omia muistojani. Äitini ja isäni ovat kuolleet. Aika rientää eteenpäin. Maailma on muuttunut paljon. Tästä kirjasta lapseni ja lapsenlapseni voivat tutustua isovanhempiensa ja heidän vanhempiensa elämään, sellaisena, kuin se on minulle kerrottu.

Kertomukset on julkaistu aikaisemmin Siilinjärven paikallislehti Uutis-Jousessa.

Siilinjärvellä kesäkuussa 2020

Pirjo Pursiainen

Lapsuusvuosieni muistoja

Reino

Synnyin Nilsiään Hukkakankaan Ruuskalassa 1.1.1923. Perheeseen kuului isäni Yrjön ja äitini Malviinan lisäksi neljä lasta. Kauko Armas oli syntynyt 1921, Taimi Ester 1925 ja Leevi Väinämö 1928.

Isäni Yrjö Pursiainen oli iso, voimakas mies. Muistan, kun hän otti kaksi 50:n kilon punnusta, nosti ne ylös, löi käsiään yhteen ja virkkoi: ”Tehkeepä pojat perässä.” Hän kävi hiihtokilpailuissa tuoden ensimmäisiä ja toisia palkintoja. Varhaisimpia lapsuusmuistoja on, kun isäni kantoi minut selässään sairaalaan tyräleikkaukseen. En olisi halunnut jäädä sinne ilman isää. Vastustellessani kaatui ”pissikuikka” vuoteelle. Olin ehkä neljän vuoden ikäinen.

Joskus isäni oli järjestysmiehenä Kuuslahden työväentalon iltamissa. Isä teki metsätöitä. Hän osti hevosen. Se oli Liisu liinakko. Kun hän sai töitä Karjalasta, koko perhe muutimme sinne. Pääsin isäni ja Kiuruvedeltä kotoisin olleen sukulaismiehen, Albin Miettisen mukaan palstaa katsomaan. Siellä näin karhun ensimmäisen kerran. Se nousi takajaloilleen, paukautti tassunsa yhteen, ja löntysteli metsään.

Asuimme Loimolan kylässä Saarisen talossa, jossa meillä oli kaksi huonetta. Isä kävi kotona savotasta parin viikon välein. Hän toi tuliaisinaan viholaisäkillisen hyviä vesirinkeitä, säkillisen vehnä-, sekä ruisjauhoja ja hevoselle säkillisen kaurajauhoja.

Kävin Saarisen kaupassa ostamassa peltikannuun maitoa. Isä lupasi ostaa tähteeksi jääneillä rahoilla Siro-puikkoja. Ne olivat sormen vahvuisia ja vaniljamakuisia, makoisia. Loimolassa oli myös hyvin varusteltu Räkinin kauppa.

Kävimme saarella puolukassa. Mukana olivat äitini, kaksi naista ja minä. Istuin veneen perään ohjaten melalla. Yksi naisista souti. Keskellä Loimolanjärven selkää vene karahti kivelle. Naiset vauhkoontuivat ja huusivat:” Nyt hukutaan!” Vene keikkui kivellä. Rytkyttämällä se saatiin irtoamaan ja päästiin jatkamaan matkaa.

Haimme postia äidin kanssa Loimolan asemalta. Postiluukun oven takaa vihainen susikoira hyppäsi äidin mahaan kiinni puremaan. Hän joutui menemään Sortavalaan lääkäriin. Omistaja maksoi kipurahat mukisematta.

Karjalassa oli muuan mies, joka kuljetti suurta karjaa tietä pitkin laitumelle kotimme ohi. Hänellä oli taskussaan tarhakäärme, jota hän esitteli lapsille. Hänellä oli myös hienoa sokeria pussissa. Juomalasista hän tarjoili sitä herkkua meille.

Lähdimme pois Karjalasta Stalinin vainojen vuoksi. Ihmisiä muutti Amerikkaan asti vainoja pakoon. Stalin tapatti ihmisiä

ilman oikeudenkäyntejä. Isä tuli perästä myöhemmin. Liisu-hevoselta oli puhjennut silmä, ja metsätyöt olivat loppuneet. Kun tulimme Siilinjärvelle, asuimme Vepsäläisessä mummon luona, kunnes oma asunto järjestyi.

Olin kerran ongella Kuuslahden Hovin laiturilla. Poliisi Mikko Huttunen ja Sopen poliisi toivat Hovin rantaan hukkunutta. Vaatteet leikattiin rannassa auki puukolla, ruumis nostettiin arkussa kuorma-auton lavalle. Kertoivat, että vainaja oli Kyllölän renki. Onkireissulla sain koukun korvanlehteeni. Taavetti Martikainen, joka asui mökissään Hovin portilla, irrotti koukun, ei tarvinnut mennä lääkäriin.

Olin vain kaksitoistavuotias, kun jäin orvoksi isästäni. Häntä oli puukotettu, siitä hän oli jo toipumassa, kun lavantauti iski. Se kävi toipilaalle kohtalokkaaksi. Isäni kuoli vuonna 1935, vain 34v. ikäisenä.

Isän kuoleman jälkeen muutimme Rähinäharjuun, joka oli entinen tanssipaikkatalo Kasurilassa vähän Antikkalasta Kuopioon päin. Kunta oli tehnyt siitä useita yhden huoneen asuntoja saatuaan talon omistukseensa. Saimme asua yhdessä huoneessa ilmaiseksi.

Eräät asukkaista olivat kovia leipomaan ja siitä saattoi saada alkunsa Rähinäharjun tulipalo. Näin, että siellä palaa ja huusin ihmisille. Kaikki pelastuivat, ketään ei talossa kuollut. Pikku-Miettilän ja Rähinäharjun välillä oli suolampi, josta haettiin vesi Rähinäharjuun ja Nurkkalan taloon, joka oli toisella puolella

tietä. Nurkkalassa asuivat Metson veljekset. Tulipaloa sammutettiin aluksi suolamman vedellä. Henki säilyi, mutta kaikki, mitä meillä oli, paloi.

Yrjö ja Malviina Pursiainen lastensa Kaukon, Reinon ja Esterin kanssa. Vuosi on 1925. Leevi syntyi 1928.

Tulipalon jälkeen muutimme Räisälän mökkiin Ahmon lammen rannalle. Äitini Malviinan ollessa töissä hoidin nuorempia sisaruksiani. Kauko oli jo vieraan töissä, renkinä. Joskus leivoin jopa rieskaa. Kun äiti tuli kotiin siskoni Ester valitti: ”Neinukka ei antanu meille, ite vuan söi!”

Paljon on maailma muuttunut noista ajoista. Välillä elämä oli kovaa ja armotonta, mutta eteenpäin vain mentiin.

Nuori sotilaspoika

Reino

Minäkin kuuluin aikoinaan ennen rintamalle menoa suojeluskuntaan, tuohon maanpuolustusjärjestöön, joka lakkautettiin jatkosodan jälkeen. Siellä meitä neuvottiin toimimaan kodin ja isänmaan puolesta.

Yövyimme kansakoulun käsityöluokassa. Tehtävänäimme oli muun muassa viedä armeijaankutsumiskirjeitä reserviläisille ympäri pitäjää. Suojeluskuntalaiset toimivat myös palamiehinä tarvittaessa.

Sotilaspoikia koulutettiin Maaningalla Sinikiven suojeluskuntatalolla. Muistan, kun yhtenä yönä laiva tuli meijerin rantaan. Siinä tuotiin uusia kamppeita, sotilasvaatteita käyttöön.

Kun sota alkoi, jouduimme ajamaan hevosella vainajia Siilinjärven asemalta kirkon liiteriin. Siellä oli maaninkalaisia, pielaveteläisiä ja oman pitäjän vainajia. Kuljetus suoritettiin yöllä, ettei kansa olisi nähnyt, miten paljon kuolleita oli. Laitoimme jäiset ruumiit arkkuihin kunnalliskodin johtajatar Hanna Pekkarisen johdolla. Kerran ruumiiden laitton jälkeen oli ruuaksi riisivelliä. Käsiin oli jäänyt niin voimakas kalman haju, että jouduin oksentamaan vellit pois.

Meillä oli käytössä siirtoväeltä hankittu ravakka orihevonen, jota säilytettiin Helveen Ollin tallissa. Lassi Hirvonen ohjasti hevosta, kun kuorma kaatui huonosti auratulla tiellä. Onneksi oli yö, eikä tilanteella ollut silminnäkijöitä, muita kuin nuoret suojeluskuntapojat. Kolme pudonnutta arkkua nostettiin rekeen ja matka jatkui.

Kirkon liiteristä vieraspaikkakuntalaiset hakivat kuolleensa kuorma-autoilla. Siilinjärven vainajat haudattiin viikonloppuisin sankarihautausmaalle. Kuuluin ryhmään, joka ampui sankarihautajaisissa kunnialaukaukset.

Suojeluskuntalaiset saivat palkkaa viisi markkaa päivässä. Myöhemmin entiselle sementtivalimon paikalle Ahmon lammen läheisyyteen perustettiin ammuslataamo. Alue

aidattiin noin kaksi metriä korkealla verkkoaidalla. Vartiossa oli kaksi miestä kerrallaan, toinen seisoj pääportilla ja toinen kiersi aluetta.

Vartijoina olivat ainakin Pentti Räsänen, Aapeli Roivainen, Jalmari Ryyänen, Taavetti Nygren, Karlsson ja minä. Karlsson oli ollut merillä, ja osasi kieliä. Häneltä opin hieman englantia ja ruotsia, ota tulin myöhemmin tarvitsemaan joutuessani sairaalaan Tukholmaan. Joku miehistä nukkui vartiossa ollessaan ja sai potkut. Vartijoiden työ oli tärkeää, aidankin raplaaminen ulkopuolisten taholta aiheutti jo vartijoiden tarttumisen varalta aseisiinsa. Kaikilla työntekijöillä oli käytössä henkilökortit, ulkopuolisia alueelle ei päästetty. Mutta huumoria viljeltiin myös. Taavetti poltti piippua. kerran pojat laittoivat piipun pesään ruutia ja päälle tupakkaa. Kun Taavetti sytytti piippunsa, siitä lensi musta savu, mutta muuta vaaraa ei aiheutunut.

Ammuslataamolla oli töissä myös Malviina Pursiainen, äitini. Hän oli keittämässä trotyyliä. Hiukset ja iho värjäytyivät ruskean keltaisiksi. Työstään Malviina sai mitalin myöhemmin.

Lotat laittoivat hyvää ruokaa sotilaspojille. Muistan erityisesti herkullisen makkarakastikkeen. Kun ammuslataamon toiminta lopetettiin, jouduin vartioon Juantehtaan makasiineille aseman läheisyyteen. Siellä olin yksin töissä ilta kymmenestä aamu kuuteen. Kerran insinööri Vesterlund tuli tarkastamaan oliko nuori vartija työnsä tasalla. Mutta nähdessään, etten nuku, hän kääntyi takaisin.

Olin vartijana myös sotasairaala Tarinaharjussa. Siellä meillä oli nukkumapaikka ruumishuonetta vastapäätä. Eräänä yönä kaverit kantoivat nukkuvan työtoverinsa ulos paareilla. Samalla miehellä oli myös kerran lähettinä toimiessaan otsassaan tietämättään hiilellä kirjoitettua tekstiä.

Risuharjun riihessä majoitettiin venäläisiä sotavankeja. He osallistuivat maalaistalojen töihin tarvittaessa. Siilinjärven silloisen kunnantalon pelloilla oli työskentelemässä muuan sotavanki. Vähäisellä venäjän kielen taidollani yritin häntä jututtaa, kovin oli ahkera, ei juuri uskaltanut taukoa pitää.

Ulkomailta lähetettiin Suomelle vapaahuoltoon avustuksia, jota olivat tarkoitetut sodassa kärsineille perheille. Tuli vaatetta, kenkiä ja ruokatarvikkeita. Aika paljon oli ehkä väärinkäyttöä. Saattoi olla, että parempiosaiset ja hyvissä asemissa olleet veivät parhaat päältä, huonokuntoisia tükkejään vaihtoivat surutta uusiin silkkisiin.

Sitten minulle tuli käsky lähteä armeijapalvelukseen Korialle. Se onkin toinen juttu.

Näistä ajoista ovat vierineet monet vuosikymmenet. Olen hyvin iloinen, että olen saanut näin palvella isänmaata.

Seitsemäntoistavuotias
sotilaspoika, Reino Pursiainen

Isänmaan puolesta

Reino

Suomen armeijan sotilas,
19v.

Joulukuun kutsunnoissa vuonna 1941 minut määrättiin pioneeripataljoonan koulutukseen Korialle. Kuopion seurahuoneella joimme lähtiäismaljat toivalalaisen kaverini kanssa. Varusteiden jako Korialla oli 6.1.1942. Asia tuntui vakavalta. Varusteita oli paljon. Alokasajasta kaksi viikkoa olin keittiöhommissa (laihuutenikohan takia?), sitten minut

määrättiin aliupseerikouluun, joka kesti kolme ja puoli kuukautta.

Se oli kova koulu. Aliupseerioppilailta otettiin luulot pois. Jouduimme marssille yölläkin. Saimme oppia yhteiskunnallisia asioita ja maanpuolustusta. Tämän jälkeen meidän piti ryhtyä kouluttamaan komppaniassa omaa ikäluokkaa.

Pian tuli ilmoitus: Rintamalle lähtö on seuraavana yönä. Kouvolassa asetuimme härkävaunuihin ja alkoi matka ”sinne jonnekin”. Olin tammikuussa täyttänyt yhdeksäntoista. Olimme nuoria ja innokkaita puolustamaan Suomea, hyvää, kaunista isänmaatamme.

Junalla matkustimme ensin Äänislinnaan, joka oli jo valloitettu. Siellä me täydennysjoukot olimme majoitettuina neljä vuorokautta venäläisten rautatievirkailijoiden asunnossa, joissa oli savesta muuratut tulisijat. Seinät olivat kalkitut. Pian olivat manttelit valkeina pölystä. Meille jaettiin aseet ja rautaisannokset rintamaoloja varten. Sain konepistoolin, joka oli tehokas jalkaväen ase.

Matka jatkui junalla Malun asemalle. Kuolleita vihollisia lojui pitkin radanvarsia. Tuntui pahalta, että ihmisiä voitiin näin lahdata. Kuolleita oli uskomattoman paljon. Komppanian purkaannuttua junasta, meitä alettiin ampua käsikranaateilla. Tuntui kauhealta, kun omia miehiä kaatui rinnalta.

Nuoria olivat kaatuneet vihollisetkin, vuosina 23 ja 24 syntyneitä poikia. Junan vaunut tuhoutuivat, vaunuissa olleet

Muistoja ja tarinoita menneiltä ajoilta vanhempieni ja isovanhempieni elämästä. Mukana myös muistoja omasta elämästäni lapsuudesta nykypäiviin. Kun synnyin vuonna 1950, oli sodasta kulunut lyhyt aika. Kaikesta oli pulaa. Vanhempani olivat tiukoilla , rahaa ei ollut. Elämä oli kuitenkin rikasta.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi